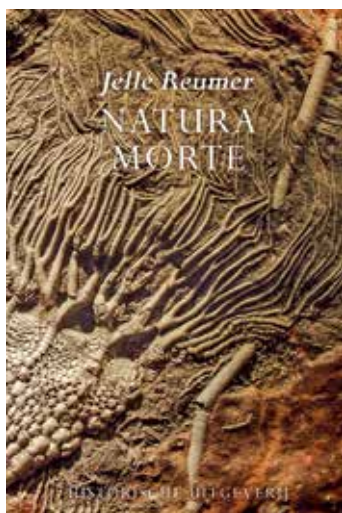

Een mooie wensdroom voor toekomstig onderzoek op een eiland waar al zoveel geologisch te zien is. Boringen in zee rondom het eiland kunnen redelijk complete informatie bieden over de grotere Quill-erupties en voorgangers alsook over door bodemerrosie in zee gespoelde eilandafzettingen. Het zijn verkenningen op grote tijdschaal, en daarnaast blijven ook antwoorden nodig op vragen van onze tijd. Het onderzoek op Statia heeft sedert 2014 een grote steun gekregen door de oprichting van het Caribbean Netherlands Science Institute (CNSI), dat gelieerd is aan het NIOZ op Texel. Multidisciplinair onderzoek vindt in dit instituut een plaats en in de toekomst wordt ook eigen research ondernomen. *Bon bini*, welkom, welcome in natural science, Statia!

De foto's zijn van de auteur, tenzij anders vermeld.

Boekbesprekingen

Natura Morte, door Jelle Reumer. Historische Uitgeverij, 2018. 74 pag., 15 afb. ISBN 9789063540256. Prijs: €12,50.

Alweer een mooi boekje over fossielen door Jelle Reumer, en opnieuw met groot enthousiasme en brede kundigheid geschreven. Twaalf topvondsten uit Nederlandse musea en uit Brussel worden geportretteerd, met veel boeiende wetenschapshistorische aantekeningen.

Het gaat, naar geologische ouderdom en locatie van de musea, over knikkeralgen (Denekamp), zeelelies

(Laren), Nothosaurus (Enschede), een Ichthyosauriër (Tilburg), ammonieten (Boxtel), Iguanodon (Brussel), Mosasaurus (Maas-tricht), walvis (Rotterdam), mastodont (Middelburg), mammoet (Haarlem) en oeros (Utrecht).

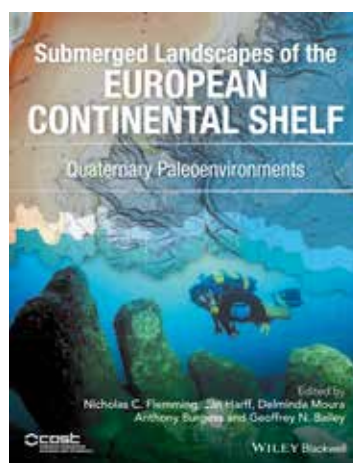
Vier items zijn gevonden in het buitenland, twee daarvan waren aankopen en één is een zwerfsteen – allerlei variatie in gegevens over fossilisatie en vindplaats dus. Het maakt het boek wat anekdotisch, een aspect dat nog wordt versterkt doordat de twaalf topvondsten in willekeurige volgorde worden besproken zonder rekening te houden met hun geologische ouderdom. Maar daar staat veel paleobiologische eruditie tegenover, en de lezer wordt per onderdeel uitstekend geïnformeerd. We mogen verwachten dat fossielenliefhebbers dit rijke boekje gretig zullen lezen. Daarnaast is het ook geschikt om kennis en inzicht van aanstormende studenten biologie en aardwetenschap te verrijken. Een aanwinst!

Bert Boekschoten, VU Amsterdam.
g.j.boekschoten@vu.nl

Tip van de redactie: Op 11 september geeft auteur Jelle Reumer een lezing over zijn boek bij Gea-kring Arnhem/Nijmegen. Zie de Gea-Bijlage voor meer informatie.

Literatuur

- Roobol, J & A.L.Smith (2004). *Vulcanology of Saba and St. Eustatius*. 320 pp., 91 afbeeldingen. KNAW Amsterdam.
- Tooren, M. van (2017). *De Zuidwalvulkaan in Geologisch Museum Grou*. Geo.brief, vol. 42, oktober, p.12.
- Vroon, P.Z.C. (2012). *Nederlandse vulkanen in het Caribische gebied: Saba en St. Eustatius*. Grondboor & Hamer vol. 66 pp. 380-383.
- Westermann, J.H. & H.Kiel (1961). *The Geology of Saba and St. Eustatius*. Natuurwetenschappelijke Studiekring Suriname en Antillen, Utrecht. 24, 175 pp.

Submerged landscapes of the European continental shelf: Quaternary paleoenvironments, door Nicholas C. Flemming, Harff, J., Moura, D., Burgess, A., Baily, G.N. 1e editie, John Wiley & Sons, 2017 i.s.m. het EU-wetenschapproject COST. 533 pp. Bevat bibliografie en index. ISBN 9781118922132. Verkrijgbaar in print en als e-book.

Ooit had ik het plan de Europese kust langs te reizen, op zoek naar verdronken landschappen.

Deze mooie publicatie maakt die reis bijna overbodig. Het is een inventarisatie van verdwenen kustlijnen, langs de Atlantische Oceaan en de Europese zeeën, zoals de Middellandse Zee, de Baltische Zee (ooit een meer) en onze Noordzee, een reis in de tijd toen de zeespiegel tot 130 meter lager lag dan nu.

De ons zo vertrouwde Europese kustlijn tijdens het Last Glacial Maximum (LGM, zeer globaal en regionaal tussen 27.000 en 17.000 jaar geleden) is niet te herkennen in die gereconstrueerde, oude vorm. De oppervlakte van Europa (thans 10 miljoen km²) was destijds maar liefst 40 procent groter. 4 miljoen km² van wat ooit land was, ligt nu onder water!

Het is vanzelfsprekend een spannend boek voor wie zich in geologie interesseert. Want de rode draad zijn de veranderingen in het landschap als gevolg van grote processen die zich aan ons aardoppervlak afspelen. En wat is er spannender dan de locaties waar het bulken van de zee zich doet gelden, waar de kracht van erosie het grootst is en waar de grens tussen land en water zo tijdelijk is?

Het boek wil een antwoord te geven op de vraag waarom bepaalde nederzettingen en landschappen zeespiegelverandering hebben overleefd, en andere niet. En waar de kans op het vinden van nieuwe nederzettingen relatief groot is. In Europese zeeën worden maar liefst 2600 prehistorische sites geteld. Het is een vraag waar archeologen en geologen zich gezamenlijk over zullen moeten buigen. De noodzaak van samenwerking tussen uiteenlopende vakgebieden, zoals mariene geologie en paleoantropologie, maakt het onderwerp van oude kustlijnen nog spannender.

Annemieke van Roekel
redactie.vanroekel@gea-geologie.nl